

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ДВНЗ «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ім. І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ»**

Навчально-науковий інститут моделювання та аналізу патологічних процесів

Кафедра іноземних мов

Відділ порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України

Universitea «Alexandru Ioan Cuza» IAȘI (Romania)

Humboldt-Universität zu Berlin (Deutschland)

Rigas Valsts Tehnikums (Latvia)

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach (Polska)

Lebanese American University Medical Center (Lebanon)

«ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ОСВІТІ ТА МЕДИЦИНІ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ КОНТЕКСТ»

**МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
(12-13 жовтня 2018 року)**

Тернопіль
ТДМУ
«Укрмедкнига» 2018

Рекомендовано до друку вченою радою Навчально-наукового інституту моделювання та аналізу патологічних процесів (протокол № 1 від 4.09.2018)

Редакційна колегія:

Корда Михайло Михайлович	ректор ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України», заслужений діяч науки і техніки України, доктор медичних наук, професор
Шульгай Аркадій Гаврилович	проректор з науково-педагогічної роботи ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України», доктор медичних наук, професор
Кліщ Іван Миколайович	проректор з наукової роботи ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України», заслужений діяч науки і техніки України, доктор біологічних наук, професор
Федчишин Надія Орестівна	завідувач кафедри іноземних мов ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України», доктор педагогічних наук, доцент

ISBN 978-966-673-339-2

Відповідальний за випуск: кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України» **Ворона І.І.**

Автори несуть відповідальність за наукову вірогідність і коректність уміщених у збірнику матеріалів.

Трансформаційні процеси в освіті та медицині: вітчизняний та зарубіжний контекст: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (12-13 жовтня 2018 р.). – Тернопіль, ТДМУ, 2018. – 276 с.

Матеріали збірника присвячено аналізу проблем, які обговорювалися на Міжнародній науково-практичній конференції «Трансформаційні процеси в освіті та медицині: вітчизняний та зарубіжний контекст», а саме: якість вищої медичної освіти у порівняльно-історичній ретроспективі; стратегії розвитку та трансформаційні процеси освіти й медицини; педагогічні, філософські, лінгвістичні та психолінгвістичні проблеми змісту й організації навчального процесу інтеграції вищої медичної освіти України в європейській освітній простір; міжнародний досвід підтримки інклюзивної освіти; освітні та медичні реформи в умовах глобалізації; перспективність зарубіжного медичного досвіду в Україні; мовна підготовка іноземних громадян у вітчизняних вищих навчальних закладах; міжкультурна комунікація лікаря в умовах інноваційних процесів у глобалізованому світі; актуальні проблеми дистанційного навчання в системі медичної освіти; проблеми та перспективи розвитку вищої (медичної) освіти. Видання призначене для науковців, аспірантів, викладачів, студентів та всіх, хто цікавиться здобутками у галузі освіти й медицини.

ЗМІСТ

Алексеев О. О. Професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури на засадах людиноцентризму у контексті збереження здоров'я учнівської молоді.....	8
Антонюк М. М., Хмеляр І. М. Орієнтація базових знань, умінь і навичок на професійне становлення студентів-медиків	10
Багрій-Заяць О. А. Використання Smart-технологій у вищій медичній освіті.....	13
Benner D., Федчишин Н. О., Пермякова О. Г. Розвиток педагогіки як науки в історичній ретроспективі	16
Бермас Л. І., Бермас О. М. Підготовка майбутніх лікарів до професійної міжкультурної комунікації	20
Бігуняк Т. В., Юрїїв К. Є., Кулянда О. О. Метод конкурентних груп у викладанні патологічної фізіології.....	22
Білавич І. В. Професійна підготовка медичних працівників крізь призму здобутків українського лікарського руху в Галичині початку ХХ сторіччя	24
Білавич Г. В., Савчук Б. П. Екологія української наукової мови як чинник формування національно-мовної особистості майбутнього медичного працівника	27
Brinkmann M., Федчишин Н. Традиції німецької школи	30
Варава О. Б. Професійна підготовка сестринського персоналу для надання ефективної медичної допомоги	35
Вихрущ А. В. Дидактична культура сучасного викладача	38
Волошин О.С., Гуменюк Г. Б. Значення професійної компетентності у змістовій складовій навчального процесу вищої школи	41
Волошин О. С., Гуменюк Г. Б. Особливості вищої освіти за умов глобалізації	43
Волошин В.Д., Сморчок Ю. С., Волошин О.С. Формування комунікативної компетентності як умова успішної міжкультурної комунікації лікаря у глобалізованому світі.....	46
Волощук М. В. До питання етичного виховання майбутнього лікаря у курсі вивчення латинської мови	48
Ворона І. І. Використання інтернет-технологій при вивченні латинської мови у медичному ВНЗ	50
Воронич-Семченко Н. М., Гуранич Т. В., Дубковецька І. І. Ефективність відпрацювання практичних навичок і вмінь у навчально-практичних центрах на базі теоретичних кафедр вищих медичних закладів.....	53

Гаврищак І. І, Проців О. Я. Миколай Коперник як представник польської медичної науки часів Ренесансу	54
Глушко К. Т., Добровольська Л. І. Удосконалення методів викладання предмету «Пропедевтика педіатрії» студентам молодших курсів	57
Глушко О. З. Стратегічні орієнтири розвитку освіти у Польщі	59
Горпініч Т. І. Комплексний іспит msat як важливий компонент професійного відбору в США	62
Горпініч Т. І., Федчишин Н. О., Кліщ Г. І., Єлагіна Н. І. Особливості зарахування абітурієнтів до медичних університетів США	65
Гуменна І. Р. Професійна комунікація у медичній практиці	68
Гуменна Н. В. Медичне правознавство як чинник формування правової компетентності студента-медика	69
Гуменюк В. В. Основні акценти стратегії розвитку медичної освіти в Україні початку ХХІ століття	72
Гуменюк О. М., Цюра М. О. Стратегія розвитку вищої медичної освіти в Україні: співвідношення ціни і якості медичної освіти	75
Демянчук М. Р. Професійна підготовка майбутніх молодших спеціалістів сестринської справи як педагогічна проблема	78
Dzhurylo A. Educational reform in the Federal Republic of Germany after the “PISA-shock”	80
Єлагіна Н. І., Федчишин Н. О., Кліщ Г. І., Горпініч Т. І. Тенденції розвитку вищої медичної освіти в Україні	83
Zablotska L. M., Chernii L. V., Meleshchenko V. O. Innovative technologies in the educational process	85
Заліпська І. Я. Доступність мови як комунікативна ознака	87
Зевако В. І. Вивчення теми «Звідки ти приїхав? Країни і національності» на заняттях з української мови як іноземної	90
Zencaka. A. «Silver» Human capital	92
Кавецький В. Є. Соціально-професійні орієнтації учнів на медичні спеціальності	102
Калинюк Н. М. Міжнародно-правове закріплення права особи на освіту як основа стратегічного розвитку галузей освіти та охорони здоров'я	105
Кашуба О. М., Кравчук Т. О., Навольська Г. І. Ефективність використання системи Moodle у процесі навчання іноземної мови	108
Кашуба Т. І., Ворона І. І. Латинська мова – міжнародна мова науки	110
Кічула М. Я. Якість життя як педагогічна категорія	113
Kichula M., Oleksii K. Concepts of improvement of the quality of education in Ukraine: polish experience	116
Klishch H., Fedchyshyn N., Yelahina N., Horpinich T. Distance medical education in Ukraine: current problems	118

Козак Х. І. Ігрові технології в процесі підготовки студентів медичного коледжу	121
Колодницька О. Д., Бобак М. І., Весельська А. А. Вища медична освіта України в умовах глобалізації	124
Копіца Є. П., Пислар Т. П. Роль системи безперервної освіти у вихованні соціально активної особистості.....	126
Коцюба Р. Б. Віртуальне навчальне середовище формування і розвитку іншомовної комунікативної компетентності	129
Кравчук Л. В., Кадобний Т. Б. Формування громадянської активності, національної самосвідомості та компетентності у студентів-медиків у процесі вивчення філософсько-літературної спадщини Тараса Шевченка	132
Кузенко О.Й, Сініцина А. В. Соціально-професійна мобільність як важлива складова фахової компетентності майбутнього лікаря	136
Кулачинський М. М., Сікорська О. О., Уварова О. О. «Історія України та української культури» як необхідна гуманітарна дисципліна для майбутніх медиків	138
Левчук О. Р. Медичні реформи в умовах глобалізації	140
Локшина О. І. Міжнародний вимір формування стратегій розвитку освіти.....	143
Матвієнко О. В., Шеремет І. В., Василенко К. С. Сучасні аспекти змісту підготовки вчителів початкових класів до формування та збереження здоров'я учнів	146
Мельник Т. П., Зевако В. І., Руденко М.І. Сучасні інтернет-ресурси у практиці викладання української мови як іноземної.....	148
Мельничук І. М. Інноваційно-технологічні процеси у закладах вищої медичної освіти	150
Мисик О. А. Етнокультурний аспект вивчення іноземної мови.....	153
Михалко Н.А. Обов'язок радикальної автентичності: деякі зауваги до проблеми реформування вищої медичної освіти в працях А. Кемпінського ...	156
Нагачевская С. А. Целесообразность вступительного языкового тестирования иностранных граждан	158
Нахаєва Я. М., Сокол М. О., Горпініч Т. І. Формування термінологічної компетентності майбутніх фахівців під час вивчення гуманітарних дисциплін	160
Новіцька О. І., Драч І. Д. Роль сучасних методів вивчення української мови як іноземної у вищих навчальних закладах	163
Огієнко Т. Ю., Засідко В. В., Павлюк Н. В. Індивідуально-диференційований підхід до вивчення предмету «Мікробіологія, вірусологія та імунологія» студентами факультету підготовки іноземних громадян ІФНМУ	165
Олексій К. Б., Кічула М. Я. Дебати як складова особистісно-орієнтованої технології при вивченні іноземної мови	167

Паласюк М.І., Паласюк Б. М., Ярема Н. М. Університет як соціоосвітній феномен.....	170
Паласюк Г. Б., Понеділок А. В., Семерез М. В. Біблійна мудрість у латинських афоризмах.....	173
Пермякова О. Г. До питання професійної підготовки медичних працівників у Франції	175
Починюк Ю. М. Психологічні аспекти інтегративного підходу інклюзивної освіти у міжнародному контексті	177
Прокоп І. А., Кітура Г. Я. Формування професійного мовлення студентів-медиків на основі фахових текстів	179
Пюрик В. П., Деркач Л. З., Репетило І. І. Компетентний підхід до проведення виробничої практики з хірургічної стоматології в умовах кредитно-модульної системи навчання	182
Пюрик В. П., Ничипорчук Г. П., Проць Г. Б. Особливості організації та проведення навчального процесу субординаторів в умовах кредитно-модульної системи на кафедрі хірургічної стоматології.....	184
Рак О. М., Содомора П. А. Наукова термінологія у контексті розвитку європейського суспільства	185
Rambu N., Федчишин Н. О. Філософія гербартианства	188
Роша Л. Г. Деякі особливості кадрового забезпечення патологоанатомічної служби України	194
Русалкіна Л. Г., Гожелова Н. М. Формування англомовної професійно зорієнтованої підготовки майбутніх лікарів.....	197
Саварин Т. В., Годована А. Ю. Особливості медичного страхування за кордоном і в Україні.....	199
Саварин Т. В., Яриш Ю. Ю. Інноваційні методи навчання латинської мови у медичних ВНЗ	202
Савеліхіна І. О., Островський М.М., Варунків О. І. Самостійна робота студентів як фактор формування професійно-важливих компетенцій	205
Saliba Ch., Tetiana Horpinich Students’ creativity development at medical schools in the USA.....	207
Самойленко Т. О. До питання міжкультурної комунікативної компетенції	210
Севастюк М. С., Кічула М. Я. Якість освіти у вищих навчальних закладах польщі: експертні дослідження	212
Симоненко Н. О. Методи організації самостійної роботи студентів у вищих медичних навчальних закладах США.....	213
Сливка Л. В. Впровадження компетентнісного підходу на заняттях з «соціології» для студентів-медиків	216

Стефанишин К. Л., Тишковець М. П. Комунікативний підхід до створення навчально-методичних матеріалів із дисципліни «Українська мова як іноземна»	218
Стойкевич Г. В., Лебідь О. І., Дуда К. М. Шляхи покращення результативності складання ліцензійного інтегрованого іспиту Крок-3	221
Телиця Є. Ю., Березяк І. В. Якість вищої медичної освіти.....	222
Тишковець М. П., Зевако В. І. Новий посібник з української мови як іноземної для студентів медичного ВНЗ	225
Царик О. М., Рибіна Н. В., Сокол М. О. Особливості викладання української мови як іноземної: методологічні підходи та інструментальні засоби	227
Царик О. М., Сокол М. О., Нахасва Я. М. Порівняльно-історична реторс펙тива розвитку поняття «людина» у педагогічній думці ХІХ ст.	230
Швець К. В., Савеліхіна І. О., Островський М. М. Використання тестового контролю, як засобу оптимізації навчального процесу на практичних заняттях	233
Шевчук-Будз У. І. Визначення helicobacter pylori у пацієнтів з хронічним бронхітом та супутній гастроєзофагеальній рефлюксній хворобі	235
Шемпрух Й., Сміла Й., Сокол М. The integration of conceptual and categorical apparatus of pedagogy – the essence phenomenon of modern science	236
Шеремет І. В., Білик В. Г., Василенко К. С. Система природничо-наукової підготовки майбутніх вчителів початкової школи	239
Шеремета Л. П. Українська мова як іноземна: мета і завдання курсу	242
Шпарик О. М. Стратегічні орієнтири розвитку освіти в КНР	244
Шукатка О.В. Ідея інтеграції та фундаменталізації наукового знання як шлях до створення міждисциплінарних зв'язків у вивченні природничих наук.....	247
Шумаєва С. П. Співпраця учасників навчального процесу щодо організації інклюзивної освіти (американський досвід)	249
Федчишин Н. О., Кліщ Г. І., Єлагіна Н. І., Горпініч Т. І. Забезпечення фахової підготовки лікарів у Німеччині.....	252
Юсупов В. О., Леник Р. Г. Проблемы и перспективы развития высшего медицинского образования.....	257

primary school, Open educational e-environment of modern University,
2017. – № 3. – pp. 173-185.

Дітріх Беннер (Dietrich Benner),

*Prof.Dr., Humboldt-Universität
zu Berlin, Deutschland;*

Федчишин Надія Орестівна,

доктор педагогічних наук,

завідувач кафедри іноземних мов,

ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет

імені І. Я. Горбачевського МОЗ України»,

Пермякова Ольга Григорівна,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри романо-германської філології Тернопільського

національного університету ім. Володимира Гнатюка

м. Тернопіль, Україна

РОЗВИТОК ПЕДАГОГІКИ ЯК НАУКИ В ІСТОРИЧНІЙ РЕТРОСПЕКТИВІ

Ретроспективний огляд 150-річної історії показує становлення педагогіки від початків її викладання в австрійських, німецьких та швейцарських університетах як другорядного предмета – слабо презентованого, з незначним «авторитетом», яким довгий час нехтували. Відзначаємо, що в одній епосі як кількісно, так і якісно бурхливо розвивалися і шкільництво, і університети, і науки. Це відповідало зацікавленню питаннями школи та виховання, а також виражалося модернізацією в усіх сферах: приватній, суспільній, політичній, публіцистичній. Утім, серед значної кількості педагогічних праць малий відсоток становили автори університетів. В. Брецінка припускає, що це пов'язане з недостатньою їх кваліфікацією, тому вони і не могли впоратися із такими завданнями. Зважаючи на такі обставини, педагогіка постала відсталою донауковою дисципліною. Цей навчальний предмет навряд чи міг привабити молоде наукове покоління. Педагогіка XIX – початку XX ст. – наука, яка була в процесі становлення, «виборювала» право на «піднесення її до рангу науки» та заявляла «претензії на академічні права», у той час, коли «популярні, але слабкі, у науковому розумінні, педагогічні праці частково

проливали світло на зміст «нової» науки» [2, с. 933]. Вирішальним для наукової відсталості педагогіки було не накопичення недоліків, а принципові труднощі: несумісність практичних завдань, відсутність професійного зорієнтування вчителя та вихователя, невідповідності у співвідношенні наукових завдань із емпіричними дослідженнями та теорією освіти.

Вступ до педагогіки як навчальний предмет в університетах мав практичну мету: допомогти духівникові, учителям гімназії, домашньому вихователю в отриманні навичок виховання й запропонувати теоретичні основи мистецтва виховання. Відповідно до практичної мети педагогіка носила змішаний характер, оскільки поєднувала нормативні (ідеал особистості на основі етики та вчення про мораль) та емпіричні (вчення про досвід) знання. Сама педагогіка, на переконання тодішніх учених (В.-Е. Мільде, А.-Г. Німейєра та ін.), була симбіозом власного вчення про виховання; запозиченням з інших предметів, особливо з етики, психології, історії шкільництва та філософської думки; користувалася практичними досягненнями теологів, колишніх учителів гімназій, народних шкіл, викладачів семінарій, котрі виростили до рівня університетських професорів філософії і педагогіки. Ураховуючи практичні завдання та неавтономний характер, педагогіка йшла в ногу з прогресом емпіричної науки та критичної філософії кінця XIX – початку XX ст. і тому тривалий час точилися суперечки, чи вона може бути повноцінною наукою з власними дослідницькими завданнями.

Великий вплив на шкільництво та вищу освіту Австрії, а відтак і Австро-Угорщини мала Німеччина. Габсбурзька монархія з 51 млн. населення (1910) і аж до її руйнування (1918) належала до європейських великих держав, проте незначною мірою поступалася Пруській імперії (65 млн. мешканців) і не була унітарною державою. Німецькомовна австрійська частина імперії становила 36 % та орієнтувалася в політичному й суспільному житті, у тому числі в освіті, саме на Німеччину. Німецькі школи та університети з XIX ст. завоюють авторитет і стають престижними у всій Європі. Австрія за часів неоабсолютизму, коли Міністерством віросповідань і навчання керував Л. Тун-Гогенштайн (Leo Thun-Hohenstein) (1849-1860), намагалася надолужити прогалини в освіті й вибудувати шкільництво за німецькою моделлю.

Позаяк Австрія передувала у сфері інституційного реформування університетів, зокрема спробах розв'язання питання забезпечення народних шкіл якісно підготовленими педагогами через виокремлення, насамперед, у навчальних планах, дисципліни педагогіка (надання їй статусу самостійної науки) й створення однойменних кафедр з висококваліфікованою з педагогічної науки професурою. Така перевага не була в першій половині ХІХ ст. уже такою значною, як видається на перший погляд.

Про педагогіку як предмет та створення кафедри педагогіки у Віденському університеті «серйозно» заговорили на початку ХІХ ст., а саме 1805 р. складанням нового навчального плану з філософії та призначенням завідувачем новоствореної кафедри католицького священика В.-Е. Мільде (Vincent Eduard Milde). Через п'ять років він звільнився з Віденського університету для завершення роботи над двотомним виданням «Підручника загальної педагогіки для використання на лекціях» («Lehrbuch der allgemeinen Erziehungskunde zum Gebrauche der öffentlichen Vorlesungen») (1811-1813 pp.), у якому відразу ж виникла потреба, щоб підвести солідну системну основу під «новий» предмет. Підручник В.-Е. Мільде рекомендувала 1814 р. придворна Комісія з питань навчання для всіх німецькомовних вишів Австрії як офіційну книгу з дисципліни педагогіка. «Сьогодні це видається як порушення проти свобод науки, а тоді це було дієвим засобом для виведення науки на відносно вищий щабель розвитку та перешкодою пустим промовам», зазначає Д. Беннер [1, с. 111].

Як зазначають В. Брецінка, Й. Гопфнер, Г. Енгельбрехт та ін., підручник В.-Е. Мільде був працею класичного рівня, базувався на аналізі великого масиву педагогічної літератури, скрупульозного дослідження та власного досвіду автора як викладача релігії. Він запропонував реалістичну, наближену до життєвих умов, педагогіку, яка спиралася на емпірично-психологічні основи в дусі Просвітництва й позитивно вирізнялася серед філософсько-умоглядних систем. Як підкреслюють названі вище науковці, його підручник став «шедевром» найвищої якості на всіх німецькомовних землях [2; 3].

В. Брецінка вказав на цікавий факт, що підручник В.-Е. Мільде аж до останнього видання 1843 року залишався без змін, а відтак і пропустив можливість вдосконалити й поглибити напрацювання в галузі педагогіки [2, с. 812]. Г. Енгельбрехт констатує, що «Загальна

педагогіка...» В.-Е. Мільде залишалася до «Дидактики...» О. Вільманна єдиним, рекомендованим Міністерством підручником на австрійських теренах та важливим внеском у систематизацію науки педагогіка [3, с. 112], оскільки австрійські університети, шкільництво, підготовка вчителя після революції 1848 р. через реформи Міністра віросповідань і навчання Л.Туна-Гогенштайна звертали свої погляди для запозичення та наслідування в бік Німеччини. До наукового підтвердження педагогіки як університетської дисципліни спричинилися як Ф. Шляйєрмахер (1768-1834) у Берліні, Й.-Ф. Гербарт (1776-1841) у Гьоттенгені, так і Т. Вайтц (1821-1864) з його «Загальною педагогікою» («Allgemeine Pädagogik») (1852), К.-Ф. Стой (1815-1885) з працею «Енциклопедія педагогіки» («Enzyklopädie der Pädagogik») (1861).

Цими подіями почався перший період в історії фаху, який тривав до 1848 р. і позначений як період практичної науки про виховання. Впроваджена 1848 р. реформа австрійської системи освіти відмінила навчальні плани для філософських факультетів, а з ними ліквідувала самі кафедри педагогіки та скасувала лекції з цього фаху. У цьому контексті варто звернути увагу на епоху «науки виховання» 1805-1848 рр., коли університетські кафедри були не забезпечені повною мірою фахівцями з педагогіки, маємо на увазі захищених докторів з фаху, а, отже, виникла необхідність об'єднання з іншою близькою галуззю і з 1824 р. нею стало релігієзнавство.

Література:

1. Benner D. Geschichte der Pädagogik: vom Beginn der Neuzeit bis zur Gegenwart / D. Benner, F. Brüggem. – Stuttgart: Philipp Reclam jun., 2011. – 424 S.
2. Brezinka W. Pädagogik in Österreich. Die Geschichte des Faches an den Universitäten vom 18. bis zum Ende des 20. Jahrhunderts / W. Brezinka. – Bd. 2. Prag, Graz, Innsbruck. – Wien : Verlag der österreichischen Akademie der Wissenschaften, 2003. – 1023 S.